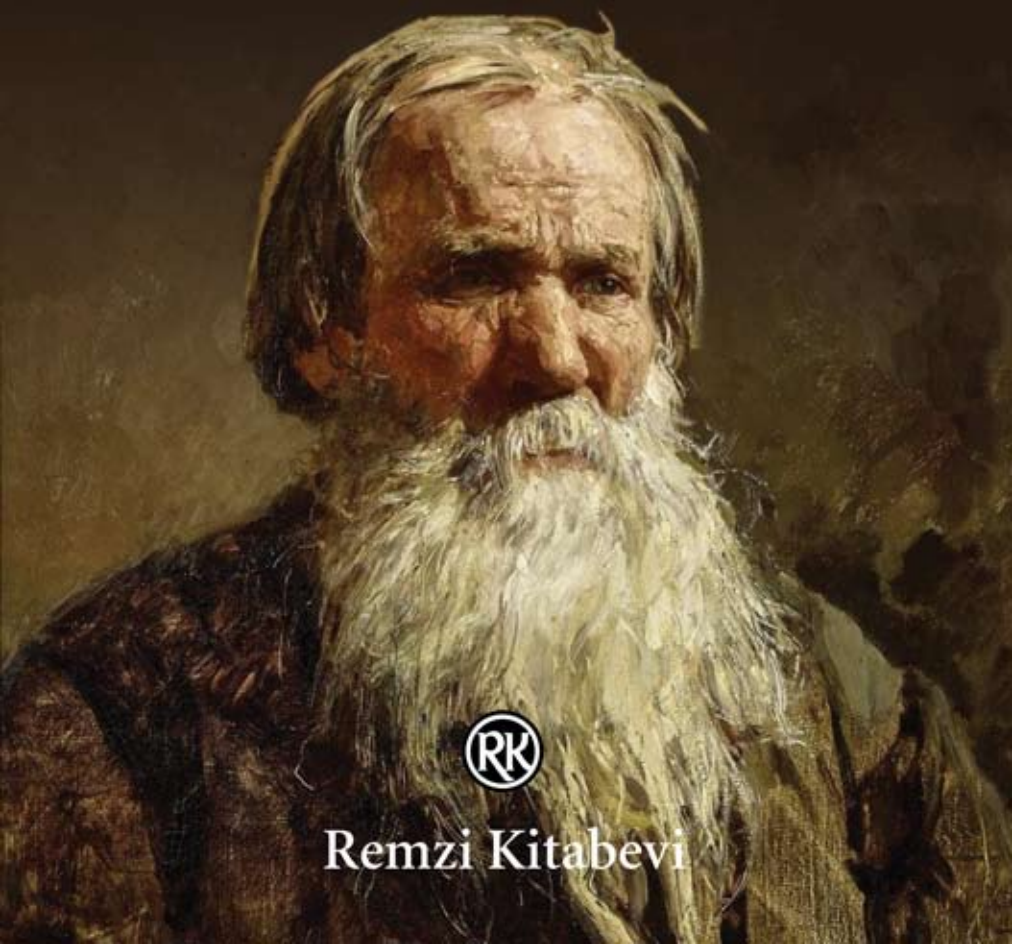

LEV N. TOLSTOY

*Tanrı
Gerçeği Görür
Ama Bekler*

Remzi Kitabevi

LEV NİKOLAYEVIÇ TOLSTOY, 1828'de Tula yakınlarındaki Yasnaya Polyana'da doğdu. Toprak sahibi zengin bir ailenin oğluydu. Küçük yaşta önce annesini sonra babasını kaybedince yakınlarının elinde büyüdü. Kazan Üniversitesi'ndeki başarısız öğrencilik yıllarından sonra Yasnaya Polyana'ya döndü ve Moskova, Tula ve St. Petersburg'da kaygısız ve aylak bir hayat sürdü. İlk eseri olan *Çocukluğum*'u bu sırada yazdı. Bir süre sonra Kafkasya'ya giderek orduya katıldı ve 1854'te Kırım Savaşı'nda topçu subayı olarak görev yaptı. Savaş bitince ordu-
dan ayrıldı. İsviçre, Fransa ve Almanya'ya gitti. Çar özgürlüklerle ilgili reformlara girişince Rusya'ya döndü. Köy çocukları için örnek okullar kurdu. 1862'de Sofiya Bers ile evlendi. On üç çocuğu oldu. En ünlü romanları olan *Savaş ve Barış* (1869) ile *Anna Karenina*'yı (1877) düzenli bir hayat yaşadığı bu dönemde yazdı. 1901'de, düşünceleri ve yazdığı eserler Rus Ortodoks Kilisesi'nin tepkisini çektiği için aforoz edildi. Ama bu, gençler arasındaki ününü daha da arttırdı. Rus köylüsünün yoksulluğu ve perişanlığı onu çok düşündürüyordu. Köylüler gibi giyinip, onlarla birlikte çalışmaya başladı. Tüm servetini köylülere bağışlamak istedi ama ailesi onu engelledi. Bir küskünlük sonrası kış ortasında evini terk etti ve yolda hastalandı. 1910'da 82 yaşındayken Astrova tren istasyonunda zatürreden öldü.

Yapıtlarında Rus köylüsünün ve insanların sorunlarına eğilen, yaşamın nasıl bir şey olduğunu anlatmaya çalışan Tolstoy, çağının en ünlü romancılarından.

LEV NİKOLAYEVIÇ TOLSTOY

Tanrı Gerçeği Görür
Ama Bekler

Türkçesi
Erol Erduran

Remzi Kitabevi

TANRI GERÇEĞİ GÖRÜR AMA BEKLER / Lev Nikolayeviç Tolstoy

Bu çevirinin Türkçe yayın hakları:
© Remzi Kitabevi, 2021

Bu çevirinin her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Öner Ciravoğlu
Kapak resmi: Vasily Dmitrievich Polenov
Kapak düzeni: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2010-7

BİRİNCİ BASIM: Haziran 2021

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr
Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

İÇİNDEKİLER

Tanrı Gerçeği Görür Ama Bekler	7
Başkırt İlyas	25
İki Yaşlı Adam.....	37

Tanrı Gerçeği Görür
Ama Bekler

Vladimir⁽¹⁾ kentinde İvan Dimitriyeviç Aksyonov adında genç bir tüccar yaşıyordu. Aksyonov'un iki dükkânı ve kendine ait bir evi vardı.

Açık kumral kıvrıkcık saçlı, neşe dolu yakışıklı biriydi Aksyonov ve eşi benzeri olmayan sesiyle güzel şarkılar söylemekten hoşlanırdı. Daha ilk gençlik yıllarından bu yana kendini içkiye vermişti ve içkiyi fazlaya kaçırdığında zıvanadan çıkar, ortalığı birbirine katardı. Evlendikten sonra içkiyi bıraktı ama ne var ki arada bir kaçamak yaptığı da olmuyor değildi.

Aksyonov bir yaz Nijni'deki⁽²⁾ fuara gitti. Ailesiyle vedalaşırken karısı ona şunları söyledi:

- (1) *Vladimir*: Moskova'nın yaklaşık 200 km doğusunda, Klyazma Nehri kıyısında bulunan ve bir zamanlar Rusya'nın başkenti olmuş bir şehir. (ç.n.)
- (2) Nijni (Nijni Novgorod) Vladimir'in 250 km kadar doğusunda, Oka ve Volga nehirlerinin birleşme bölgesinde yer alan büyük bir şehir. 1523 yılından başlayarak açılan Nijni Fuarı, bu şehri Rusya'nın ticaret merkezi yapmıştı. (ç.n.)

“Lütfen gitme İvan Dimitriyeviç, seninle ilgili kötü bir rüya gördüm.”

Aksyonov güldü ve hemen cevabı yapıştırdı: “Aslında Fuar’da içkiye başlarım diye korkuyorsun, değil mi?”

Karısı onu yanıtladı: “*Neden* korktuğumu söyleyemem ama çok kötü bir rüyaydı: şehirden geri dönüp şapkanı çıkardığında tüm saçlarının bembeyaz olduğunu gördüm!”

Aksyonov yine güldü. “Endişelenme, orada kazançlı işler yapıp, biraz kâr edeceğim ve geri döndüğümde sana pahalı hediyeler getireceğim!”

Ve ailesiyle vedalaşıp yola çıktı.

Yarı yolda bir tüccar arkadaşına rastladı ve onunla birlikte bir handa gecelediler. Birlikte çay içtikten sonra, içerdenden birbirine geçişi olan iki bitişik odada yatmaya gittiler.

Aksyonov erken uyanan biriydi. Gece yarısı yataktan kalktı ve hava serinken yola çıkmanın daha iyi olacağını düşündüğü için sürücüsünü uyandırdı ve ona atlara koşum takmasını söyledi.

Sonra hanın arka tarafındaki yazıhaneye gidip han sahibine borcunu ödedi ve yola çıktı.

Aksyonov kırk versta⁽¹⁾ kadar gittikten sonra atları yemlemek için durdu ve mola verdiği bir başka hanın giriş av-

(1) *Versta*: Yaklaşık 1 km (1,0668 km) uzunluğundaki bir Rus uzunluk ölçüsü. (ç.n.)

lusunda bir süre dinlendi. Daha sonra dışarı çıkıp yemek ve bir semaver çay siparişi verdi. Ardından, kitarasını çıkarıp çalmaya başladı.

Birdenbire zillerini çala çala gelen bir troyka hanın ön avlusuna daldı ve kızaktan bir resmi hükümet memuru ile iki asker indi. Memur, Aksyonov'a doğru geldi ve ona kim olduğunu, nereden geldiğini sordu. Aksyonov her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlattıktan sonra onu birlikte çay içmeye davet etti.

Ama memur Aksyonov'u soru yağmuruna tutmayı sürdürdü: Önceki gece nerede uyumuştun? O tüccardan başka biri var mıydı yanlarında? Sabah yola çıkmadan önce, tüccarı görmüş müydü? Neden o kadar erken yola çıkmıştı? Onu hayretler içinde bırakan bu sorgulamada, Aksyonov onlara her şeyi, aynen olduğu gibi anlattı.

"Neden beni sorguluyorsunuz?" diye sordu. "Ben hırsız değilim, eşkıyanın biri de değilim. Namusumla işimi yapıyorum, beni sorgulayıp durmanız için bir neden yok."

Bunun üzerine, resmi görevli memur askerleri çağırdı ve ona şunu söyledi:

"Ben bölge polis komiseriyim ve sorgulamamın nedeni dün gece sizinle beraber olan tüccarın boğazının kesilmiş olması. Şimdi bana eşyalarınızı gösterin ve siz (askerlere döndü) onu arayın!"

Askerler içeri girip, bavulunu ve çantasını aldılar, açıp aramaya başladılar. Polis komiseri birdenbire çantadan bir bıçak çıkardı ve bağırarak:

“Bu kimin bıçağı?”

Aksyonov baktı ve çantada buldukları bıçağın kana bulanmış olduğunu görünce aklı başından gitti.

“Bu bıçak neden kanlı?” diye sordu polis komiseri.

Aksyonov yanıtlamaya çalıştı ama söyleyecek söz bulamadı.

“Ben . . . ben . . . bil-bilmiyorum . . . bu bıçak . . . ben . . . bilin ki . . . benim de-değil,” diyerek kekeleydi.

“Sizinle beraber olan o tüccar bu sabah yatakta boğazı kesilmiş olarak bulundu. Sizden başkası yapmış olamaz. Oda kapısı kilitliydi ve içerde başka kimse yoktu. Şimdi de bu kanlı bıçağı çantanızda bulduk. Yüzünüzden suçlu olduğunuzu okuyorum. Haydi, bana söyleyin bakalım, onu nasıl öldürdünüz ve kaç para çaldınız?”

Aksyonov yemin billah ederek tüccarı öldürmediğini, birlikte çay içtikten sonra onu bir daha görmediğini, üzerindeki sekiz bin rublenin kendi parası olduğunu ve bıçağın ona ait olmadığını söyledi. Ama sesi aynen bir suçlu gibi kırık dökük çıkıyordu, beti benzi atmıştı ve korkudan tır tır titriyordu.

Polis komiseri, askerlere Aksyonov’u bağlamalarını ve troykaya bindirmelerini emretti. Ayaklarını iple birbirine bağlayıp onu alelacele taşıtın içine atarlarken Aksyonov haç çıkardı ve gözyaşlarını tutamadı. Tüm eşyalarına ve parasına el konduktan sonra komşu şehirdeki cezaevine gönderildi. Vladimir’de onun nasıl biri olduğu hakkında soruşturmalar yapıldı ve herkes onun gençliğinden

bu yana birkaç kadeh içmekten hoşlandığını ama iyi bir adam olduğunu söyledi. Aksyonov, Ryazanlı⁽¹⁾ tüccarı öldürmekle ve yirmi bin ruble çalmakla suçlandı.

Aksyonov'un karısı çok kederliydi ve neye inanacağını bilemiyordu. Çocukları hâlâ çok küçük ve biri memede olmasına rağmen, onları da yanına alıp kocasının hapse atıldığı şehre gitti. Önce onu görmesine izin vermediler ama kadın epeyce yalvarıp yakardıktan sonra yetkililerden izin almayı başardı ve kadını Aksyonov'un yanına götürdüler. Ama karısı Aksyonov'u cezaevi giysileri içinde, zincire vurulmuş bir halde hırsızlar ve caniler arasında görür görmez yere yığıldı ve ancak uzun bir süre sonra kendine gelebildi. Sonra çocukları toparlayıp Aksyonov'un yanına oturdu ve ona evde neler olup bittiğini söylemeye başladı. Ardından onun başına neler geldiğini sordu. Aksyonov ona her şeyi anlattı.

“Şimdi ne yapacaksın?” diye sordu karısı.

“Çar'a bir dilekçeyle başvurmalıyız,” diye yanıtladı Aksyonov. “Masum birinin ocağının sönmesine sessiz kalamaz.”

Karısı ona, kendisinin Çar'a çoktan dilekçe verdiğini ama dilekçenin reddedildiğini söyledi.

Aksyonov söyleyecek bir şey bulamadı ve gözlerini yere dikti.

(1) *Ryazan*: Moskova'nın 200 km güney doğusunda, Oka nehri kıyısındaki bir kent. (ç.n.)

“Gördün mü,” dedi karısı, “rüyamda seni saçların beyazlaşmış olarak görmem boşuna değilmiş. İşte şimdi tüm emeklerin heba oldu. Fuar’a gitmen büyük bir hataymış.”

Karısı eliyle Aksyonov’un saçlarını okşarken sözlerini sürdürdü: “Sevgili Vanya, bana, eşine doğruyu söyle! Sen mi yaptın?”

Aksyonov yanıtladı: “Bunu benim yaptığımı nasıl düşünebilirsin?” Ve yüzünü elleriyle kapatarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Sonra bir asker gelip karısıyla çocukların gitme zamanı geldiğini söyledi. Ve Aksyonov ailesiyle son kez vedalaştı.

Karısı yanından ayrıldıktan sonra Aksyonov herkesin kendisi hakkında neler söylediğini aklından geçirdi; karısının da onun suçlu olduğunu düşünmüş olduğunu ve açık bir şekilde tüccarı öldürüp öldürmediğini sorduğunu anımsayınca, kendi kendine şöyle söyledi: “Belli ki gerçeği Tanrı’dan başka bilen yok . . . ben sadece O’ndan yardım isteyebilirim, sadece O’ndan merhamet bekleyebilirim.”

Ve Aksyonov o andan sonra dilekçeler göndermekten vazgeçti, umut etmeye son verdi; sadece Tanrı’ya dua etti.

Aksyonov’a kırbaçlanma cezası ve ardından ağır ceza mahkûmu olarak Sibirya’ya gönderilme hükmü verildi. Ve hüküm yerine getirildi.

Düğümlü kırbaçla kamçılanan Aksyonov, düğümlerin açtığı yaralar iyileştikten sonra başka mahkûmlarla birlikte Sibirya’ya gönderildi.

Aksyonov sürgün edildiği Sibiry'a'daki cezaevi yerleşiminde yirmi altı yıl yaşadı. Saçları kar gibi beyaz oldu ve kırışan, darmadağın sakalları iyice uzadı. Eski neşeli hali tamamen yok oldu. Kamburu çıktı, ortalıkta sessizce dolanan, çok az konuşan, hiç gülmeyen ve çoğu zaman dua eden biri oldu.

Aksyonov cezaevinde çizme yapmayı öğrendi ve kazandığı parayla bir *Azizler Takvimi*⁽¹⁾ aldı ve yeterli ışık bulduğunda onu okudu. Dini bayramlarda cezaevi şapeline gidiyor, İncil'den parçalar okuyor ve kilise korolarına katılıp ilahiler söylüyordu—sesi hâlâ güzeldi.

Cezaevi yetkilileri sakin ve uysal biri olan Aksyonov'u seviyor ve cezaevi arkadaşları saygı duyup onu 'Büyükbaba' ya da 'Papaz Efendi' diye çağırıyorlardı. Mahkûm arkadaşlarının ne zaman bir ortak talebi olsa, bunu yetkililere hep Aksyonov'un duyurmasını istiyorlar; aralarında ne zaman bir kavga çıksa, anlaşmazlığı çözümlemesi için Aksyonov'a başvuruyorlardı.

Aksyonov'a evinden hiç mektup gelmiyordu, bu yüzden de karısının ve çocuklarının hayatta olup olmadıklarını bilmiyordu.

Bir gün bir grup mahkûm daha geldi. Akşam olduğunda eski mahkûmlar yeni gelenlerin çevresinde toplanıp onları soru yağmuruna tuttular ve onlara hangi kentten, han-

(1) *Azizler Takvimi*: Azizler'in yortu günleri üzerine yılın her ayı okunacak dini metinler derlemesi. (ç.n.)

gi kasabadan geldiklerini ve hangi suçtan hüküm giydiklerini sordular.

Aksyonov da yeni mahkûmların yakınındaki bir ranza-ya çıkıp oturdu ve aşağı bakıp konuşmaları dinledi. Gelenler arasında altmış yaşlarında, uzun boylu, kısa saçları kırılmış, iyi görünümlü bir adam vardı. Onlara neden tutuklandığını anlatıyordu.

“Arkadaşlar,” diyordu, “ben buraya yok yere gönderildim. Tek yaptığım, bir atı bir kızaktan çözmektir. Beni tutuklayıp, at çalmakla suçladılar. Onlara bir yere çok acele gitmek istediğimi ve sonra atı serbest bırakacağımı söyledim. Üstelik kızığın sürücüsü de benim bir arkadaşım! Bunda ne kötülük vardı ki?”

“Ama onlar, ‘Hayır,’ diye tutturdular. ‘Sen atı *çaldın!*’ Ama aslında nasıl ve nereden çaldığımı söyleyemiyorlardı. Bir zamanlar gerçekten de çok kötü bir suç işlemiştim ve Sibirya’ya çok daha önceleri gelebilirdim, ancak o zaman beni bulup yakalayamadılar. Ve şimdi de beni yasalara aykırı bir şekilde buraya gönderdiler! . . .

Ama biraz önce size doğruyu söylemedim . . . Her ne kadar çok kısa bir süre için de olsa, Sibirya’ya daha önce gelmişliğim var!”

“Sen nerelisin?” diye sordu mahkûmlardan biri.

“Vladimir’den, biz oranın esnafıyız. Benim adım Markar, soyadım Semyoniç.”

Bunu duyan Aksyonov iyice kulak kesildi ve sordu:

“Söyle bana Semyoniç, Vladimir’de hiç Aksyonov ad-

lı bir tüccar ailesinden söz edildiğini duydun mu? Onlar hâlâ hayattalar mı?”

“Elbette duydum! Hali vakti yerinde insanlar ama babalarının başından bir şeyler geçmiş, Sibiryaya’daymış. Ne yazık ki, o da bizim gibi Sibiryaya’da. Peki, seni buraya neden gönderdiler, Büyükbaba?”

Aksyonov kendi talihsizlikleri hakkında konuşmayı hiç sevmezdi ve yalnızca iç geçirip şunu söyledi: “Günahlarının bedelini ödemek için yirmi altı yıldır hapiste yatıyorum.”

Makar Semyoniç, “*Hangi günahların?*” diye sordu.

“Şu kadarını söyleyeyim . . . başıma gelmesini hak ettiğim günahların,” diye yanıtladı Aksyonov. O daha fazlasını söylemek istemiyor olsa da, mahkûm arkadaşları onun Sibiryaya’ya nasıl geldiğini Makar’a açıkladılar. Yolculuğu sırasında öldürülen tüccarı, Aksyonov’un eşyaları arasına sokulan bıçağı ve nasıl haksız yere hüküm giydiğini anlattılar.

Makar bunları duyunca Aksyonov’a bakakaldı, ellerini dizlerine vurdu ve şöyle söyledi: “Bu çok şaşırtıcı. Gerçekten de şaşırtıcı! Ama sen ne kadar da değişmişsin Büyükbaba!”

Diğerleri ona, neden bu kadar çok şaşırdığını ve Aksyonov’u daha önce nerede gördüğünü sordular ama Makar onların sorusunu yanıtlamadı ve yalnızca şöyle söyledi: “Çok şaşırtıcı bir şey! İnsan kiminle, ne zaman karşılaşacağını hiç bilemiyor!”

"Tanrı Gerçeği Görür Ama Bekler", "Başkırt İlyas" ve "İki Yaşlı Adam" dünya edebiyatının en büyük yazarlarından biri olan Lev N. Tolstoy'un üç öyküsüdür. Tolstoy bu öykülerde döneminin Rus halkının yaşama bakış açısını akıcı diliyle kaleme alır.

"Tanrı Gerçeği Görür Ama Bekler"de, suçsuz yere Sibirya'da yirmi altı yıl hapis yatan, ama Tanrı'ya olan inancını hiç kaybetmeyen Aksyonov'un öyküsü anlatılır.

"Başkırt İlyas"da ise tek başına paranın mutluluk getirmediği ve öykü kahramanı İlyas'la kansının ancak tüm varlıklarını yitirdikten sonra yaşadıkları iç huzuruyla mutluluğu buldukları dile getirilir.

"İki Yaşlı Adam", Yifim ve Eliřa adındaki yaşlı iki köylünün Kudüs'e yaptıkları hac yolculuğunun öyküsüdür ve bu öyküde yardıma muhtaç olanlara destek olmanın Tanrı'nın bize verdiği kutsal bir görev olduğu vurgulanır.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2010-7

9 789751 420107